

МАКЕДОНСКО СОНЦЕ

ЕКСКЛУЗИВЕН ФЕЛТОН

**МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИЈА
ПИШУВАНА НИЗ ПАРИТЕ**

Пишува: Ангелина МАРКУС

Веќе наведовме кои се симболите и кои се монограмите на парите, така што сега е пожелно да ги разгледаме кои се ковачниците каде што тие се изработувале и кои се луѓето кои имале право на ковање и право да ги употребат симболите. Се знае дека само држава со кнез, крал или цар имала право да кова пари и на парите да става симболи кои ѝ припаѓале на државата. За разлика од Македонците, Спартанците, Аргеадите, Атина пак го немала тоа право затоа што не била монархија. Тоа ја наведувало Атина градот-државичка да бара сојузи со други држави за да може нивните пари да ги прикажува како свои. Бувот бил симбол на градот, а Атина, со македонскиот шлем на главата, редовно се вбројувала со другите ликови на богови на македонските пари. Тоа се случувало значително порано пред Атина-градот да потпадне под македонска власт. Благородништвото од Македонија, кое имало родовско уредување, го остварувало монетоковањето на многу голема територија, а воедно и на островите. Знаејќи дека родовската аристократија, благородниците, опфаќала голем број богати и учени луѓе и воопшто не е чудно тоа што лекарите, филозофите, уметниците, ораторите зад себе оставиле монети со нивните имиња уште од V век пр.н.е. Тоа

КОНСТАНТИНОВИТЕ ПАРИ МЕЃУ НАЈУБАВИТЕ ИЗДАНИЈА, ГИ ЗАДРЖАЛЕ ФОРМАТА И СИТЕ СИМБОЛИ НА ДРЕВНО МАКЕДОНСКИТЕ ПАРИ

ското писмо, кое може да се прочита на нив, така што нема простор за отстапување од тоа дека тие се исклучително и само македонски пари.

Нивната содржина, ковачниците и наоѓалиштата го потврдуваат тоа. Наоѓалиштата на ковачниците не треба да се лоцираат само на картата на денешна Македонија. Тие се наоѓаат насекаде каде што стапнала македонска нога и на тој простор оставила свое културно наследство. Минатата година во Кабул беше пронајдено депо со неколку стотини златни статери од Александар. Исти такви статери бугарските војски ископале

во Стибера, а подоцна и во Тополчани, при што кај нас не е останат ниту еден примерок. Претседателот на некогашната СФРЈ, Тито, од македонските наоди со грстови стари пари од Стоби ги правеше "културни" другите народи и републики.

Пред десет години од аукција беше украдена една бразлетна со непроценлива вредност. Со месеци за овој грабеж се коментираше, по неа се трагаше, а дури по одреден период се кажа дека скапоцената бразлетна била македонска. Многу често, исто така, парите кои се од непроценлива историска вредност се

МОНЕТОКОВАЧНИЦИТЕ ВО АЛЕКСАНДРОВИТЕ ГРАДОВИ

биле кралевите: Питагора од о.в.Сам, Хераклит од Ефес, Хипократ од Кос, Демокрит од Абдера. Познато е и кралското потекло на Анаксагора од Колофои, Херодот, Емпедокле, Горѓија, Тукидид, сопственикот на Пангајските планини богати со злато, како и многу други кои атинската демократија ги користела и ги протерувала, а имало и на голем број убиени. И не бил само Архелај, кој имал разбирање за нив и за нивните права, туку многу повеќе направил Филип II со обединувањето на сите македонски племиња во една држава. Тоа довело до остварување на правото некои племиња да коваат пари во постојните македонски ковачници, пари на кои имало македонски симболи, како што е случајот со Пајонците, Лихнидите, како и во другите градови и на островите, кои и порано имале право на ковање пари со почитување на симболот на сонцето и унијат-

И Филип и Александар го освоиле светот прво со златните пари, пуштајќи во промет големи вредности за да можат евтино да го соберат производството за потребите и на војската и на народот. Авторитетот на царот е впишан во секоја македонска пара.

Македонија не е ниту град ниту област туку држава која опфаќала голема територија со владеењето на династиите, кои ковале пари повеќе од 2.700 години откако постоеле престолнините. Македонија е уште постара за 8.000 години, со цел да ги спои боговите и кралевите и нив да ги отслика во парите.

Персеј водел жестоки војни со Римјаните, кои биле помагани од Атина. Серијалот на пари со ликот на Персеј со царска лента, со коњаник кој поздравува, со орел кој држи молња, Херакловиот стап во дабов венец, ги одржуваат квалитетот, херојствата и митот кои се произлезени од Македонија.

кратат и се препродаваат, некое време ги притајуваат и ги третираат како наводно ничии или, пак, се присвојуваат, иако на сите им е добро познато дека нивното потекло е македонско.

Големи наоѓалишта на пари се откриени на Вардарски рид, на Исар, во Марвинци, Стоби, Витолиште, Прилеп и Прилепец, од каде што археологот Бабиќ успеал сè да префрли во Белград и пред наши очи се дозволи тие да ја "напуштат" државата.

јавуваат или, пак, што е уште пострашно тоа што се дозволува кој како ќе дојде до нив да ги прикажува како свои, односно како бугарски, српски, грчки, турски, римски, тракиски, чајонски, а всушност тоа се само македонски пари.

Според написите на парите, кај нас се спомнуваат неколку ковачници: од Пела, Амфипол, Тесалоника, Дион, Стоби, Лихнид, Пелагионија. Ниту ковачниците ниту парите од нив не можеле да ги задоволат светските потреби во прометот кој се

пари во Охрид од династијата на Крале Марко. Еден металург на карпа го покажуваше местото на Кожув каде што се топело злато и по жлебови течело во калапи за пари во времето на Филип II. Се знае дека Филип со своите златни товари го извел ударот на сите пари кои постоеле до тогаш и го уништил персискиот дарик.

И Филип и Александар го освоиле светот прво со златните пари, пуштајќи во промет големи вредности за да можат евтино да го соберат производството за потребите и на војската и на народот. Авторитетот на царот е впишан во секоја македонска пара. Лесно е да се прочита и да се систематизира историјата низ парите. Содржината на парите сама го наметнува тоа. Треба само да ги наброиме династиите, да ги класифицираме симболите, да ги подредиме годините, градовите, монограмите и да го видиме тоа што цел свет го гледа и не може да го види како комплетна историја на Македонија.

На парите од Македонија нема туѓи богови. Во книгата се застапени пари и на речни богови на Стримон, Аксион и Еригон. Тие ја цртаат картата на Македонија, па и многу градови носат имиња на богови за да се сфати светоста.

Хронологијата на македонските династии и пари се појавува многу порано и многу подоцна отколку што ги регистрира нашата и светската нумизматика.

Во колекцијата на Шелдаров под заглавие "Племенски заедници, области и градови" и тоа подредено под азбучен ред, како што тоа го прават странските колекционери, сосема се губи државноста на Македонија и значењето на големите ковачници на македонските пари. Се внесува збрка наместо прегледност на историските настани изразени преку парите. Македонија не е ниту град ниту област туку држава која опфаќала голема територија, со владеењето на династиите кои ковале пари повеќе од 2.700 години откако постоеле престолнините. Македонија е уште постара за 8.000 години, со цел да ги спои боговите и кралевите и нив да ги отслика во парите. Дали е држава, области, автономни заедници, Македонија никако не може да се разложи. Таа секогаш го манифестира своето единство преку паричните сигнали.

Да го видиме тој спој на митолошките личности поврзани со ликот или со името на царот. Тоа се главата на Зевс и молњата, Херакле со лавјата кожа, Аполон и Дион со венецот на главата, Посејдон со трозабецот, Диоскурите со коњите, Артемида со лакот, стрелата, тоболецот (торба), Атина со македонскиот шлем и штит, Тиха со круната и рогот на изобилие и често бил застапуван орелот кој држи молња или рало, коњаникот кој поздравува или рамката на парата од

КОЛЕКЦИЈА НА ПАРИТЕ НА АЛЕКСАНДАР ОД ПОДОЦНЕЖНИТЕ ДИНАСТИИ

Што да кажеме за Александровите пари од наоѓалиштето во Благун, во Бугарија, за комплетните колекции од Лизимау, од II в. пред Христа, од собраната колекција во Плевен и во други историски музеи во кои систематски се среќувани со македонски пари од македонските цареви. Големите наоди од Василиј II, Константин VII и Константин Мономах им ги дополнуваат хронолошки подготвените излози. Што да се прави со тоа што богати наоди на пари не се об-

одвивал од Македонија до Египет, Индија и Рим. Всушност, имало многу повеќе ковачници за кои се знае дека во нив се ковале пари во временски распон од 1.000 до 1.800 години. Тоа значи дека на сите места каде што се откриени поголеми количества пари треба да се пронајдат и ковачниците. На пример, пара од Лихнид со крма и сонце и натпис Македонон ја одржала на високо ниво ковачницата од древна Македонија сè до XIV век, со ковањето на сребрените

македонскиот штит на дабов венец. Тој спој на митологијата и македонските владетели го изразуваат симболите на македонските пари како македонско обележје и како израз и потврда на постојење на македонскиот народ. Кога на тоа ќе се согледаат и зборовите - Македон и базелиус на сите "римски" и "византиски" пари од Македонија се наметнува потреба од исправки во досегашните толкувања и на историјата и на нумизматиката.

- Првата пара во колекцијата е од Еге во 520 г. пред Христа

- Александар I - прочуениот коњаник со две копја, 498 г.

- Пердика II со коњаник и шлем од 451 г. пред Христа

- Архелај - глава на Аполон, Херакле и коњ во вдлабен квадрат

- Европ II - глава на момче и лав и име во 395 г. пред Христа

- Павзание - Аполон со дијадема, лав, име, 393 г. пред Христа

- Аминта II, Херакле со лавја кожа, коњ, име, 370 г. пред Христа

ликови на македонските богови Зевс, Херакле, Артемида, Илион, коњаник со поздрав, орел со молња во време 221-179 г. пред Христа, убави разновидни пари

- Персеј - продолжува емисија на парите со сите симболи како и кај Филип V, преку парите потврдувајќи ги моќта на државата и македонската династија до 168 г. пред Христа

Персеј водел жестоки војни со Римјаните, кои биле помагани од Атина. Серијалот на пари со ликот на Персеј со царска лента, со коњаникот кој поздравувал, со орелот кој држел молња, Херакловиот стап во дабов венец ги одржувал квалитетот, херојствата и митот, кои биле произлезени од Македонија. Сите соседи се спржуваат на македонска земја и мавтаат со македонскиот лав во Бугарија, со македонскиот орел во Албанија, со македонските династии од Цариград во Србија и со митологијата во Грција. Сè тоа што било појавено и применувано во Македонија го прифаќале народите по патот на фалангата, сонче-

Треба да се разгледаат паралелно и македонските владетели во Вавилон, кои ковале пари од Александар III 330 г. пред Христа до Селеук V во 125 г. пред Христа, каде што наизменично се појавуваат Селеук до пет наследници, Антиох до седум на владетели, Деметри Никатор, Александар Балас итн. Се сретнуваат со исти имиња, има повторување како и во другите постари списоци на македонските цареви, како и кај Птоломеите и Лизимах.

- Лизимах по примерот на Филип II, Александар, Антиох, Птоломеј и другите македонски династии си изградиле своја престолнина со свое име Лизимахија, кај Херсонес, во македонска Тракија во 309 г. пред Христа. На тоа стратешко место се поврзува Македонија со Мала Азија уште од Тројанската војна, до Александровите походи, подоцна и Антиох III и Филип V. Тука Константин го изградил својот Цариград. На тоа исто место Јустин и Јустинијан тргнале од Скопје за да ја утврдуваат македонската вечна пре-

- Филип II со глава на Аполон, Херакле, Зевс од Пела и Амфитпол

- Александар III Македонски, легенда, искован во сите македонски симболи и писмо со свој лик на парите, во отпек се пари од 336 г. пред Христа до 370 г. н.е. и многу подолго во цела Азија

- Александар IV Македонски со исти симболи како татко му 290 г.

- Филип III - Аполон со венец, коњаник, лав и до 317 г. пред Христа

- Касандар - глава на Херакле, коњаник поздравува, сонце, 316 г. пред Христа се именува со Василевс откако се оженил со ќерката на Филип II Тесалка и го изградиле Солун во чест на нејзиното име Тесалоника (сончева ќерка), нашиот Солун

- Деметрис I со македонски штит и македонски шлем, 280 г.

- Антигон Тонат - Атина, Херакле, шлем, коњаник поздравува, до 239 г. пред Христа

- Филип V - ги манифестира сите симболи, посебно главата на Персеј во центар на македонски штит и на заднината В.Ф. во дабов венец, харпа, суровица и

виот пат на Македонците во светот. Парите се тие кои кажуваат кој е основоположникот.

Ајде да ги прашаме денешниве Грци од каде им е митот за Персеј со пегаз и зошто ликот на Персеј на парите го допираат Пегасовите крилја опкружен со македонски иницијали? Можеби и за Персеј мислат дека е "грчки", исто како и за Филип II кој ги испотепа кај Херонеја и им седна царскиот лав за да ги потсетува на местото на македонската победа, таму каде што уште стои споменикот, како што седи лавот на реверсите од сите пари од Македонија. Да дојдат, да го видат сè тоа во просториите на Народна банка на Република Македонија и да ги препрочитаат лагите и да си напишат своја историја. Белким ќе си ги подсоберат долгите прсти и кусите нозе.

Кога се зборува за парите на македонските династии не треба да се задржуваме само на парите од списокот на македонските цареви од Пердика I 729 г. пред Христа до Филип VI 142 г. пред Христа.

столнина за да му служи и на Василиј II и на сите македонски династии од IV в. до XIV в. од н.е. На тој простор интензивно се ковале пари дури во 12 царски ковачници и од сите нив потекнуваат сведоштва за македонската историја.

- Лизимах, Александровиот генерал, се одлучил да гради град на крстопат, со серија настани меѓу континентите и морињата низ кои се движеле и тргувале Македонците. Тука, во царската ковачница, Лизимах ги ковал своите лизимахии - пари од типот на Филип II со македонски знаци, симболи, стилски сродни монограми на имињата и ковачниците на сите монарси. Лизимах е името кое ќе го носат неговите бронзени пари и подоцна сребрените статери и драхми со уште други 12 монограми. Овие пари ја разјаснуваат македонската историја и на Антиох II во Лизимахија. Тука долго доминирале постхумните ковања на пари од Филип II, Александар III и Лизимах до 250 г. пред Христа и натаму.

(продолжува)